ଲାଲ୍ ମାନ୍ଦି

ବନାମ

ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ

ଏପ୍ରିଲ 4, 1995

[ଡକ୍ଟର ଏ. ଏସ୍. ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଏମ୍. କେ. ମୁଖାର୍ଜୀ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶଦ୍ୱୟ]

ଭାରତୀୟ ପିଙ୍ଗଳ ସଂହିତା 1860 - ଧାରା 302 - ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲ - ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ - ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ - ଯଦି ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାୟନ ଉପରେ ଦୁଇଟି ମତ ସମ୍ଭବ - ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସନ୍ଦେହର ସୁବିଧା ଦିଆଯିବ ।

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ - ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 - ଅଧୀନରେ ପ୍ରମାଣର ପୁନଃମୂଲ୍ୟାୟନ – ଅଦାଲତ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରମାଣର ପୁନଃମୂଲ୍ୟାୟନ କରେ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟିକ ବିବେକକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଦୌରା ବିଚାରପତି ଧାରା **302/34 IPC** ଏବଂ ଧାରା **201 IPC** ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଅପିଲ ଉପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର ନକରି ଏହି ଆଧାରରେ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଆଚରଣ ଏବଂ ଢଙ୍ଗଢାଙ୍ଗ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଦୁଇଟି ମତାମତ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏସ୍. ଏଲ୍. ପି.ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ।

ଧାରା **302/34 IPC** ଏବଂ **201 IPC** ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣକୁ ବାତିଲ କରି ଏବଂ ଧାରା **325/34 IPC** ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ ଯେ :**1.**ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପନୀତ ନିଷ୍କର୍ଷକୁ ସମସ୍ତ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଏହା ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟବଦ୍ଧ, ପ୍ରମାଣକୁ ବାହ୍ୟ ତଥା

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବିଚାର କରିବା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଦୋଷୀଙ୍କ ଅପରାଧ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିପାରିବ । ଯଦି ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ଏପରି ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ, ତେବେ ସେ ଏହାର ଏକ ଜରୁରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏପରି କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ତ୍ରୁଟି ଅଟେ ।[138- B, C]

2. ଯଦିଓ, ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା, ଯେତେବେଳେ ଏକ ଦୋଷମୁକ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅପିଲ ଏବଂ ଦୋଷସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ସମାନ ଭାବରେ ବ୍ୟାପକ, କିନ୍ତୁ ଦୋଷୀମୁକ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅପିଲ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ଏବଂ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଏହାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ ତାହା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ପୃଥକ । ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତାର ପ୍ରାକ୍ ଧାରଣା ଯାହା ତାଙ୍କ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ହେବା ପରେ ଦୃଢ଼ ହୁଏ, ତାହା ତାଙ୍କ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ହେବା ଉପରେ ଉପଲବ୍ଧ ନୁହେଁ ।[137- H, 138-A-B]

ତୋଟା ସିଂ ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ, AIR **(1987) ଏସ୍. ସି. 1083, ପ୍ରଭେଦନୀୟ ଥିଲେ ।**

3.1.ଯଦିଓ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସାଧାରଣତଃ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଜରିଆରେ କରାଯାଉଥିବା ଅପିଲରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣର ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣର ବିଚାର ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବାରୁ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇପାରିବ ।[138- D]

3.2.ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣ, ଧାରା 307/34 ଆଇପିସି ଏବଂ ଧାରା 201 ଆଇପିସି ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣର ଯଥାର୍ଥ ନୁହେଁ | [139- ଇ]

ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲୀୟ ଅଧିକରିତା :ଫୌଜଦାରୀ **ଅପିଲ** ସଂଖ୍ୟା 745/1991 ।

କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 31.7.90 ତାରିଖର Crl.A.ସଂଖ୍ୟା 172/1986ରେ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି **ଅପିଲ** ।

ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ କେ. ଭି. ବିଶ୍ୱନାଥନ ଏବଂ କେ. ଭି. ଭେଙ୍କଟରମଣ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ତାପସ ରାୟ, ଜେ. ଆର. ଦାସ ଏବଂ ଡି. କେ. ସିହ୍ନା ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଡ. ଆନନ୍ଦ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ସମେତ ଚାରିଜଣ ପଳାତକ ଅଭିଯୁକ୍ତ ମାନ ସିଂ, ବାବୁ ଲାଲ, ଅର୍ଜନ ଏବଂ ଗଣେଶଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ସହିତ 31.8.1982 ଦିନ 8.00ରେ PW2 ର ପତ୍ନୀ ଦୁଲ୍ଲେନ୍ ମାଡିଙ୍କ ହତ୍ୟା ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗପତ୍ର ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି ଯେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆଘାତ ଦେବା ପରେ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନେ ତାଙ୍କ ମୃତଦେହକୁ ଅପରାଧୀଙ୍କୁ ଆଇନଗତ ପରିଣାମରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମାଧି ଦେଇଥିଲେ । ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ବର୍ଡୱାନ୍ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଧାରା 302/34 ଆଇପିସି ଏବଂ ଧାରା 201 ଆଇପିସି ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରି ଏବଂ Rs 5,000 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ କହିଥିଲେ ଏବଂ ଧାରା 302/34 ଆଇପିସି ଏବଂ RI ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ 5 ବର୍ଷ ପାଇଁ 5000 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଏବଂ ଧାରା 201 ଆଇପିସି ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ 2,000ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା । ତେବେ ମୂଳ ଦଣ୍ଡାଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଏକକାଳୀନ ଚାଲିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ 31.7.1990 ରେ ତାଙ୍କର ଅପିଲ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅପିଲ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଜନ ମାମଲା ହେଉଛି ଯେ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ଜିଲ୍ଲାର ଧୂପଚିନ୍ଦାଙ୍ଗାର ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଏପରି ଭାବୁଥିଲେ ଯେ ମୃତକ ଜଣେ ଡାହାଣୀ ଏବଂ ପଳାତକ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ମାନ ସିଂଙ୍କ ଶିଶୁକନ୍ୟା ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲେ । ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି ଯେ 31.8.1982 ରାତି ପ୍ରାୟ 8.00 ଟା ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ PW2 ମୁରକା ମାଞ୍ଜି, ତାଙ୍କର ତିନି ପୁଅ ସୀତା ରାମ ମାଞ୍ଜି, PW8 ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ସହିତ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଡୁଲନ୍ ମାଞ୍ଜି (ମୃତକ)ଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଘର ଭିତରେ ବସିଥିଲେ, ମାନ ସିଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ବାବୁ ଲାଲ (ପଳାତକ ଅଭିଯୁକ୍ତ)ଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରି PW2 ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଡୁଲନଙ୍କୁ ମାଡ଼ ମାରିଥିଲେ ଏବଂ ତା'ପରେ ତାଙ୍କୁ ମାନ ସିଂଙ୍କ ଘରକୁ ଟାଣି ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ଡୁଲନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘରେ ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଉଥିବା ସମୟରେ, PW2 ଏବଂ PW8 ସେଠାରୁ ପଳାଇ

ଯାଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ଜଣେ ପଳାତକ ଅଭିଯୁକ୍ତ ମାନ ସିଂଙ୍କ ଘରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ମାନ ସିଂଙ୍କ ଘରେ ମୃତକଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । PW2 ଏବଂ PW8 ପୋଲିସ ଷ୍ଟେସନକୁ ଯାଇ 1.9.1982 ରେ ପ୍ରାୟ 10:30 ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ରିପୋର୍ଟ Ex.- 7 କୁ PW10 ର ଷ୍ଟେସନ ହାଉସ୍ ଅଧିକାରୀ ସାଧାରଣ ରୋଜନାମାରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ, ବିବୃତିଟି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲା। ଏଥିରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ନାମ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ନଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ PW14 ତଦନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କଲେ, ସେ 1.9.1982 ରେ ପ୍ରାୟ 12:35 ଘଣ୍ଟାରେ PW2 ଙ୍କ ବୟାନ ରେକର୍ଡ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ବୟାନ ଆଧାରରେ, ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ FIR ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିଲା । 2.9.1982 ରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ SIଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଡୁଲନ୍ (ମୃତକ) ଙ୍କ ମୃତଦେହ ବାହାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତଦନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ମୃତ ଶରୀରକୁ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ତଦନ୍ତ ସମୟରେ SI ମାନ ସିଂ ଏବଂ ଗଣେଶଙ୍କ ଘରୁ ଡୁଲନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣରେ ସାମିଲ ଥିବା ଅଭିଯୋଗରେ ଲାଠି ଜବତ କରିଥିଲେ ।

ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦି PW8, ମୃତକଙ୍କ ପୁଅ ସୀତାରାମ ଏବଂ ମୃତକଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ PW2 ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ଥିଲେ ଏବଂ ଘଟଣା ଦେଖିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା PW10 କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା Ex.7 ବୟାନ, ଯାହା ସାଧାରଣ ରୋଜନାମାରେ ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ଏତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇନଥାନ୍ତା ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନାମ, ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜାଣିଥିଲେ, ସେଥିରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଥାନ୍ତା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ମୃତକଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ମୁର୍କା ମାଞ୍ଝି, PW2, ଯିଏ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଘରୁ ବଳପୂର୍ବକ ଟାଣି ନେବାରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରୟାସ କରିନଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଆଚରଣ ମଧ୍ୟ ଘଟଣା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଉଭୟ ଉପସ୍ଥାପନକୁ ଟ୍ରାଏଲ୍ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆମର ମତରେ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ପାଇଁ ଯାହା ସହିତ ଆମେ ସହମତ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିଦେଲେ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ । ତଥାପି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେଉଁ ଢଙ୍ଗରେ ଏହି ଅପିଲକୁ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ, ତାହା ଆଜି ସନ୍ତୋଷଜନକ ନୁହେଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ

ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବିଚାର କରିନଥିଲେ ଏବଂ ଅଭିଯୋଜନ ମାମଲାର ବର୍ଣ୍ଣନା ପରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ :

> "ବିଜ୍ଞ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଆଚରଣ ଉପରେ ନଜର ରଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରମାଣର ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନକୁ ଅପପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ଅଯୌକ୍ତିକ କିମ୍ବା ବେଆଇନ ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ମାମଲା ହେତୁ ଏହି ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ନିଜସ୍ୱ ଭାବରେ କେବଳ ଏହି କାରଣରୁ ବଦଳାଇବେ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନରେ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ କିମ୍ବା ସମାନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଇପାରିବ । ତେଣୁ, ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ବିଚାର କରି, ଆମେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦୋଷ ବିଷୟରେ ବିଜ୍ଞ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ଆମେ ପାଉନାହୁଁ । ତୋତା ସିଂ ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ, AIR (1987) S.C. 1083 ଯଦିଓ ଏହି ମାମଲା ଆବେଦନରେ ଦୋଷମୁକ୍ତ ହେବା ଆଦେଶ ସହିତ ଜଡିତ, ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ନୀତି ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ଆଦେଶ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ମାମଲାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଦୁଇଟି ମତାମତ ସମ୍ଭବ ଏବଂ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ପ୍ରତୀୟମାନ ମତାମତ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଇନଗତ ଭାବରେ ଏକ ଦୋଷମୁକ୍ତର ଆଦେଶରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଯଦିଓ ଏହା ମତ ଅଛି ଯେ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ବିଚାର କରି ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ମତ ତୃଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।"

ଅନ୍ତତଃ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ହେବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅପିଲରେ, ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ସେ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ନିଜେ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଯଦି ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଦୁଇଟି ମତ ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ତେବେ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସନ୍ଦେହର ସୁବିଧା ଦେବାକୁ ପଡିବ । ଏହା କହିବା ସଠିକ୍ ନୁହେଁ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ବିଚାର କରୁଥିବା

ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣକୁ ବିଶ୍ୱସନୀୟ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ସେଠାରେ "ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଇନଗତ ଭାବରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବେ ନାହିଁ" ଏବଂ ଯଦି ଏହା ପ୍ରମାଣର ପୁନଃମୂଲ୍ୟାୟନ ଉପରେ ଏକ ଭିନ୍ନ ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚେ, ତେବେ ଏହା ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ନିଜ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତୋଟା ସିଂଙ୍କ ମାମଲାରେ କରାଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ, ଯାହା ଦୋଷମୁକ୍ତ ହେବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅପିଲ ଥିଲା, ତାହାକୁ ଭୁଲ ବୁଝାଯାଇଛି ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି । ଯଦିଓ, ଦୋଷମୁକ୍ତ ହେବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ଏବଂ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ହେବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ସହିତ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା ସମାନ ଭାବରେ ବିସ୍ତୃତ, କିନ୍ତୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ ହେବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏବଂ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ହେବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ବିବେଚନାଗୁଡ଼ିକ ଏହାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ ତାହା ପୃଥକ ଏବଂ ସୁଭିନ୍ନ । ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତାର ପ୍ରାକ୍ ଧାରଣା ଯାହା ତାଙ୍କ ଦୋଷମୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ଦୃଢ଼ ହୁଏ, ତାହା ତାଙ୍କ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତୀକରଣ ହେବା ଉପରେ ଉପଲବ୍ଧ ନୁହେଁ । ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପନୀତ ନିଷ୍କର୍ଷକୁ ସମସ୍ତ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଏହା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟବଦ୍ଧ, ପ୍ରମାଣକୁ ବାହ୍ୟ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ରେକର୍ଡରେ ଉପଲବ୍ଧ ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାର କରିବ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଦୋଷୀଙ୍କ ଅପରାଧ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ପହଞ୍ଚିପାରିବ । ଏକ ଅପିଲୀୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ, ଯଦି ଏହା ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରମାଣର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଯଦିଓ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସାଧାରଣତଃ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏକ ଆବେଦନରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦୁଇଟି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବିବେଚିତ ପ୍ରମାଣକୁ ପୁନଃମୂଲ୍ୟାୟନ କରନ୍ତି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣର ବିଚାର ଉପଯୁକ୍ତ ନଥିଲା, ଆମେ ନିଜେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ସହାୟତାରେ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଛୁ ।

ପ୍ରମାଣର ଆମର ସ୍ୱାଧୀନ ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଡୁଲନ୍ ମୃତକଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଅଣାଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳେ ଅପିଲକାରୀ ମାନ ସିଂଙ୍କ ଘରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଏବଂ

ମାନ ସିଂଙ୍କ ଘରେ ମୃତକଙ୍କୁ ମାଡ଼ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ତଥାପି, ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେଉଁ ଅପରାଧ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ? ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, PW8 ଙ୍କ ବୟାନ ଯେ ସେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି ଏବଂ ଘଟଣା ସମୟରେ ମାନ ସିଂ ଏବଂ ଗଣେଶଙ୍କ ଭ୍ରାଇଁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ମାଆଙ୍କୁ ଟାଣି ନେଇଯିବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଅପିଲକାରୀ ସେହି ଘଟଣାରେ କୌଣସି ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ନଥିଲେ, ତାହା ବହୁତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେକରେ, ବିଶେଷକରି ଯେତେବେଳେ ଅଭିଯୋଜନ ସାକ୍ଷୀମାନେ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ମାନ ସିଂ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ପଳାତକ ସହ-ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସହିତ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।

PW5 ଅନୁଯାୟୀ, ଆବେଦନକାରୀ ମୃତକଙ୍କୁ ଥରେ ଲାତ ମାରିଥିଲେ । ଏହି ସାକ୍ଷୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭୂମିକା ଆରୋପ କରିନଥିଲେ । ତଥାପି, PW8 ବୟାନ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ମୃତକଙ୍କୁ ଲାତ ମାରିବା ବ୍ୟତୀତ, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଲାଠି ପ୍ରହାର ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । PW8ଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟର ଏହି ଅଂଶ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସାକ୍ଷୀଙ୍କଠାରୁ ସମର୍ଥନ ପାଇନାହିଁ । ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ ରୂପେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀ ପକ୍ଷ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ନଥିଲା । PW8 ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ କେବଳ PW8ଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କ ବିବାହ ଅବସରରେ ବିବାହ କେବଳ ଭୋଜି ବର୍ଜନ କରିନଥିଲେ ବରଂ ସେ ସେହି ଭୋଜରେ ଯୋଗଦେବାରୁ ଅନ୍ୟ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଷେଧ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଜେରା ସମୟରେ, PW8 ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଶତ୍ରୁତା ଥିଲା । ତେଣୁ, PW8 ଆପିଲକାରୀଙ୍କ ଭୂମିକାକୁ ଅତିରଞ୍ଜିତ କରି ତାଙ୍କୁ ଲାଠି ପ୍ରହାର କରିଥିବା କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ମାନ ସିଂଙ୍କ ଘରୁ ମୃତକଙ୍କୁ ନଦୀ କୂଳକୁ ଟାଣି ନେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ PW2, PW5 କିମ୍ବା PW8 ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ କୌଣସି ଭୂମିକା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଯେତେବେଳେ ମୃତକଙ୍କୁ ନଦୀ କୂଳରେ କବର ଦିଆଯାଇଥିଲା, ପୋଲିସକୁ ପଳାତକ ସହ-ଅଭିଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଲାଲ କେଉଁ ସ୍ଥାନ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ, ତାହା ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ନାମରେ କୌଣସି ଭୂମିକା ଦାୟୀ ନୁହେଁ । ଏହି ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମର ମତରେ ଏହା ଧରିବା ନିରାପଦ ହେବ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ମୃତକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇବା କିମ୍ବା ଅପରାଧକୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରମାଣ ନଷ୍ଟ କରିବାରେ ପଳାତକ ସହ-ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସମ ଅଭିପ୍ରାୟ ବାଣ୍ଟିଥିଲେ ।

PW2, PW5 ଏବଂ PW8 ର ପ୍ରାମାଣିକ ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଏକମାତ୍ର ସମାନ ପ୍ରମାଣ ହେଉଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ମାନ ସିଂଙ୍କ ଘରେ ମୃତକଙ୍କୁ ଏକ ଲାତ ଦେଇଥିଲେ । ଶବ ବ୍ୟବଛେଦରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ, ମୃତକଙ୍କର ଏକ କ୍ଷତ ଏବଂ ପଞ୍ଜରା ଭାଙ୍ଗିବା ବ୍ୟତୀତ ଚାରୋଟି କଟା କ୍ଷତ ଥିଲା । ମୃତକଙ୍କ ପଞ୍ଜରା ଭାଙ୍ଗିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହ-ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦାୟୀ କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ କେବଳ ଧାରା 325/34 IPC ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ଭାବେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରିବ । ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣ ଧାରା 302/34 IPC ଏବଂ ଧାରା 201 IPC ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତକୁ ଯଥାର୍ଥ କରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ଧାରା 302/34 IPC ଏବଂ 201 IPC ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିଦେଉଛୁ ଏବଂ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଧାରା 325/34 IPC ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରୁଛୁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଥିବା ଅବଧି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ଦଣ୍ଡିତ କରୁଛୁ । ତେଣୁ ଏହି ଅପିଲ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପରି ସୀମିତ ପରିମାଣରେ ସଫଳ ହୁଏ । ଯଦି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାମଲାରେ ଆବଶ୍ୟକ ନହୁଏ, ତେବେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ହେପାଜତରୁ ମୁକ୍ତ କରାଯିବ ।

ଟି. ଏନ୍. ଏ. ଆବେଦନର ଫଏସଲା କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।